

nedostatek dovoz. povolení v několika málo dnech odstraněn.

Případné zanedbání této povinnosti by bylo právě tak v příčinné souvislosti s překročením dodací lhůty a škodou žalobkyně, jako nedostatečné vyplnění nákladního listu, a nemohla by dráha býti sprostěna spoluzodpovědnosti podle § 1304 obč. z.

Ježto pak v tom směru řízení zůstalo neúplným, zejména pokud jde o to, co bylo nařízeno, aby přepravní překážka byla odstraněna a dodací lhůta byla zachována, dále, že nebyly provedeny důkazy nabídnuté o neuvědomění odesílatele — musil býti rozsudek zrušen a nařízeno doplnění (§ 510 c. ř. s.).

Rozh. nejvyš. soudu z 20. IX. 1927 Rv. I. 1896/26.

Dr. Malát.

I. Spojením dvou žalob (žaloby ve věcech nepatrných a žaloby navzájem na Kč 3000.— oceněné) ke společnému jednání a vydáním společného rozsudku nemění se ničeho na samostatnosti každého z obou různými žalobami uplatňovaných nároků. —

II. Podle § 19. zákona o ochraně nájemníků nájemné smí býti smloueno a placeno jen v penězích měny, ustanovené zákonem ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 Sb. z. a n. a nesmí býti smloueno a placeno v jiných dávkách neb úkonech.

Anna M., dříve ovdovělá B., rolnice v T., jako mateřská poručnice svých dětí nezl. Marie, Františka a Emilie B., majitelů domu čís. 29 v T. podala žalobu k okresnímu soudu v Ol. proti manželům Františku a Antonii D., na vyklizení bytu, jehož používali bezplatně jako zeměděl. dělníci na statku zaměstnaní, na základě služebního poměru, jenž byl výpovědí dne 1. července 1926 zrušen.

Předmět sporu oceněn Kč 300.—

Okresní soud v Ol. rozhodl o této žalobě (Cn II 548) a o žalobě navzájem manželů Františka a Antonie D. proti nezl. Marii, Františku a Emilii B., zastoupených poručníci Annou M., o určení nájemního poměru (C II 1786), spojiv obě rozepře podle § 187 c. ř. s. ke společnému projednávání a rozhodnutí, v ten smysl, že prvé žalobě vyhověl, žalobu navzájem však zamítl.

Prvý soud byl toho názoru, že se nejedná o nájemní poměr a to z toho důvodu, že mezi stranami bylo — jak potvrdil svědek Jaroslav M. — umluveno, že žalovaní budou za užívání bytu pracovati nejvýše 30 dní v roce a co budou pracovati přes 30 dní, že se jim zaplatí. Nebyl tedy umluven určitý ekvivalent za užívání bytu, když bylo stanoveno, že žalovaní budou pracovati

nejvýše 30 dnů v roce. K nájemní smlouvě však jest zapotřebí, aby předmět nájmu a hodnota za užívání pronajaté věci byly určité. Tomu zde tak není a nelze proto sporný poměr považovati za nájem. Ostatně vyplývá ze svědecké výpovědi Jaroslava M., že se tomuto nejednalo při zadání bytu o peníze, nýbrž toliko o práci. Má proto soud za prokázané, že sporný poměr byl poměrem služebním, a tím, že tento poměr mezi stranami — jak je nepopřeno — byl zrušen, pozbyli žalovaní nároku na další užívání naturálního bytu a jest z toho důvodu žaloba proti nim na vyklizení tohoto bytu vznesená odůvodněna.

Co se týká určovací žaloby navzájem manželů D. proti nezl. dětem B. na určení nájemního poměru, je tato žaloba nepřipustna a to z toho důvodu, že žalobcové měli možnost ve sporu Cn II 548/26 proti nim na vyklizení bytu zahájeném, učiniti mezitímní návrh na zjištění ve smyslu § 236 c. ř. s. a měli možnost tento návrh si oceniti nad Kč 300.—, takže nebylo zapotřebí zvláštní určovací žaloby podle § 228 c. ř. s., poněvadž žalobcové neměli právní zájem na tom, aby poměr, jenž byl základem rozhodnutí o žalobě prve uvedené, byl na jisto postaven soudním rozhodnutím ve zvláštní rozepři, když žalobcové měli možnost v prvuvedeném sporu jako žalovaní dáti tento poměr na jisto postavití mezitímním návrhem na zjištění podle § 259 c. ř. s.

Odvolací soud rozhodl takto: Rozsudkem v odpor vzatým bylo rozhodnuto, jak o zjišťovací žalobě C II 1786, jakož i o žalobě Cn II 548/26. Poslední rozsudek jest rozsudek ve věcech nepatrných, neboť předmět sporu jest oceněn Kč 300.—. Je proto odvolání v tomto rozsudku z důvodů věcných vyloučeno (§ 501 c. ř. s.).

Co se týče přípustnosti zjišťovací žaloby C II 1787/26, má odvolací instance za to, že tato otázka má býti výlučně posouzena podle § 228 c. ř. s. Žalobce musí dokázati, že má právní zájem na tom, aby sporný právní poměr mezi stranami (nájem) co nejdříve byl na jisto postaven soudním rozhodnutím. Že žalobce má současně možnost v jiném sporu docíliti téhož úspěchu mezitímním návrhem podle § 236 c. ř. s., nevylučuje možnost podati samostatnou žalobu zjišťovací podle § 228.

Se stanoviska právního posouzení věci jest rozsudek první instance bezvadný. Nesporně ponechali žalovaní žalobcům byt ve svém domě čís. 29 v T., proti tomu, že mají za užívání bytu pracovati nejméně 30 dnů v roce. Ze svědeckých výpovědí svědka Jaroslava M., v odvolacím řízení znova slyšeného (č. 1. 7) vysvítá, že hlavní účel celé smlouvy spočíval v tom, aby žalovaná strana si zajistila pracovní sílu pro své hospodářství.

Jedná se tedy o ponechání bytu osobám, které měly pracovat v hospodářství majitele domu. Podle úmyslu stran jedná se tu o služební poměr, ne o pronájem bytu. Právem použila I. instance v otázce zrušení této smlouvy předpisu obč. práva o zrušení služebního poměru (srov. Ehrenzweig, System II., 1/460, pozn. 30).

D o v o l a c í s o u d dovolání proti rozsudku odvolacího soudu ve příčině výroku o žalobě I. č. j. Cn II 548/26-I odmítl a dovolání, pokud napadá rozsudek odvolacího soudu ve příčině výroku o žalobě navzájem (II.) č. j. C II 1787/26-I, nevyhověl.

D ů v o d y: K čís. I. Proti žalobě vlastníka domu, domáhající se vyklizení služebního bytu, podali uživatelé bytu žalobu navzájem, domáhající se určení, že právní poměr mezi stranami jest poměrem nájemním. Obě žaloby byly spojeny ke společnému jednání a bylo rozhodnuto společným rozsudkem (§ 187 c. ř. s.). V žalobě přední oceněn byl předmět sporu na Kč 300—, v žalobě navzájem Kč 3000— (§ 56 odst. 2. j. n.). Rozsudek, který byl vydán o žalobě přední, jest rozsudkem ve věcech nepatrných (§ 448 c. ř. s.) a není v té příčině proti rozhodnutí odvolacího soudu dalšího opravného prostředku (§ 502 odst. 2. c. ř. s.). Spojením obou žalob ke společnému jednání a vydáním společného rozsudku nic nebylo změněno na samostatnosti každého z obou, různými žalobami uplatněných nároků, takže opravné prostředky řídí se pro každý případ zvlášť podle sumy, kterou žalobci ten který předmět ocenili. Odvolací soud byl by sice měl správně odvolání ve věci nepatrné, které by bylo mohlo býti opřeno o důvody zmatečnosti, uvedené v § 477, čís. 1—7 c. ř. s. (§ 501 c. ř. s.) v zasedání neveřejném usnesením odmítnouti (§ 471 čís. 2 a § 473 c. ř. s.), ale tento formální poklesek nemá právního významu.

K čís. II. Předdeslati dlužno, že žaloba vzájemná byla přípustna a to již podle předpisu § 96 odst. 1. j. n., protože směřuje k určení právního poměru, jenž se stal za rozepře sporným a na jehož bytí nebo nebytí záviselo rozhodnutí o žalobě první.

Dovolání, uplatňující důvody § 503 čís. 2 a 4 c. ř. s., však oprávněno není. Nehledě k tomu, že dovolatelé v odst. 1. odvolacího spisu vytýkají nesprávné hodnocení průvodů a odporují skutkovému zjištění a že takto neprovádějí žádného z dovolacích důvodů v § 503 c. ř. s. přesným výpočtem uvedených, nemůže dovolání vésti k cíli, i kdyby bylo vše tak pravda, jak to dovolatelé tvrdí.

Dovolatelé tvrdí totiž, že mezi nimi a vlastníky domu nešlo

o poměr služební a byt naturální, nýbrž o poměr nájemní, protože prý uzavřeli dne 10. září 1925 se zástupcem nezl. vlastníků domu nájemní smlouvu toho obsahu, že za užívání bytu — o jehož vyklizení jde — budou místo placení nájemného v penězích pracovati pronajímatelům po 30 dnů v roce, že takto byla smluvena určitá úplata za užívání bytu, která nemusí záležeti právě v penězích. Ale v tom jsou dovolatelé na omylu. Smlouva tvrzeného obsahu nemohla nikdy založiti platně nájemního poměru, takže nelze vyhověti určovací žalobě toho obsahu, že tu nájemní poměr jest. Zákon o ochraně nájemníků ze dne 26. března 1925 čís. 48 Sb. z. a n. předpisuje v § 19, že nájemné smí býti smluveno a placeno jen v penězích měny, ustanovené zákonem ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 Sb. z. a n. a že smlouvy tomu odporující jsou zapovězeny. Smí tedy býti nájemné smluveno a placeno jen v penězích, a to jen v penězích měny československé, čili naopak nesmí býti smluveno a placeno v jiných dávkách neb úkonech, protože by taková smlouva byla zapovězena. Účelem zákona bylo odejmouti pronajímatelům příležitost, aby ujednáním nájemného v jiných plněních než penězích tuzemské měny vykořisťovali bytové tísně na svůj prospěch a na neprospěch nájemníků. Tomu svědčí i systematické zařazení § 19 mezi §§ 18 a 20, které sledují tentýž cíl, totiž zabrániti příležitosti k bytové lichvě. Zákaz je naprostý a platí také tehdy, kdyby snad i nájemníkovi bylo milejším odpracovati si nájemné ve službách, nebo plniti je v jiných dávkách nepeněžních (v tom smyslu také rozh. č. 852 sb. n. s. a několik rozhodnutí dosud neuveřejněných).

Smlouva zákonem zapovězená jest podle § 879 obč. zák. nicotná a nemá pro strany právního účinku. Právem tudíž odvolací soud potvrdil zamítací rozsudek prvního soudu, třebaže z jiných důvodů, jimiž se netřeba obírat.

Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 18. května 1927
Rv II 314/27. Dr. Šrot.